

Dialek-lès

(*handleiding veur de lièrkrach*)

naam:.....

'Sjpele mèt weurd en klanke'

lèsse veur groep 7/8 van de basissjoal in Vallekeberg, Brookhem, Houthem, Vilt, Berg ,Suub en Sjin op Geul.

Basismateriaal: ' t Valkebergs Leesplunkske.(oet 1984, A3formaat)

Antwoorde en suggesties veur de lièrkrach zint cursief gedrök!

dialek-lès 1

Geef nao 't doorleze van dees iersjte lès de opdrach : 'Kleur de aafbeelding van 't Leesplenske op pagina 3'
Onder 't kleure ies t'r gelegenheid um nao te dinke euver de biebehûrende opdrachte.
Bie 't kleure 't groot Leesplenske (A3 formaat) es veurbeeld gebruike . (Veur de klas neerzette)

Leze en sjrieve höbbe veer in de aafgeloupe 6 jaor op sjoal gelièrd. De meiste weurd geve dus gein probleme.Tenminste es 't Nederlandse weurd betröf Zoa goud es veer weurd in 't plat huère en wille sjrieve, vinge veer dat bès waal lestig. Sóms ies dat ouch waal zoa meh dèks ouch neet.

>Want väöl weurd in `t plat zint gewoon `t zelfde es in `t 'Hollands' (Nederlands)

Kiek mer:

tuit, thee, koffie, fiets, voetbal, tent, tennis, sex, radio, programma, klapper, deur, gewoon, leuk, lekker, hamer, kamer, pan, wang, hand, vinger, braaf, bang, papier, kalender, drie, zeve-drinke-keuke, wandele-renne-zinge-lache(in 't plat zónder **n** gezag en gesjreve) , kas, wach, zach en ach(in 't plat zónder **t**)

Opdrach 1 : zeuk nao ander veurbeelde,(dat ies miè werk dan 't opsjrieve!..) Probeer 't mer ins. Dink b.v. aan ein bepaalde situatie zoa-es 'in de keuke' op 'sjoal', 'op sjtraot' ,of bie 't sjporten.

(Iersj 't woord veur diech (dich) zelf zègke en dan hie-ónder opsjrieve .)

kin, pink, bel, lamp, kelder ,klink, trap, piano, gitaaar, jas, wind, lepel, ketel, tang, plank, la, badkamer, bad, tuin, plant, kachel, zandbak, rand, kant, trein, klok, bromfiets, band, boot, tegel, brand, zak,...enz.

.....
.....
.....

>Dao besjtoon ouch weurd die in 't plat gebruuik were en in 't Nederlands neet of andersj.

Doe moes good loestere nao de oetsjpraok. Es te dat kritisch deis dan këns doe `t waal sjrieve, want dao kómme gein vraem klanke (lèttersj) in veur:

Lees mer ins: **daak, tas, oug , knoup , loch, piel, kies(kis), rink, weeg, flesj** (lèt op de sj), **hoes loetsj, un, kruus, buul, beursj, meule, zeip, Lei.**

Dat zint weurd die op **`t Valkebergs Leesplenske** sjtoon.

Nog ein paar ander veurbeelde:

ein, veer, vief, neuge, naas, erm, bein, sjtool, tuut, zjwegel, ..Geer zeet vreug. Iech (ich) bin weg. Dat kind ies (is) leef, sjtout, sjattig .Doe bies (bis) gek. Dat mein iech(ich) neet.

Opdrach 2 : Lees de veurbeelde in 't plat en zègk daobie de Nederlandse vertaling.

Opdrach 3 : Zeuk en sjrief eige veurbeelde: (Loester good bie `t kalle en dan pas sjrieve).

vaat, glaas, zjwaam (lèt op de zj), sjtal, kal, gank, boum, buim, rouk, zoun, zuim, boek (buik), breet, dook, bloom, sjoon, sjeun, roet, moew, kroek , ingel, winke,deenblaad, mets, drek, meister, beer, wien, iezer, pien, vrundsj, humme, ummer, Remung, Bung, Suub, (Sub), Sjin, Wielder, Brookhem, sjpegel, sjtang, sjpang, sjtevel, sjtroek, sjtruuk, beursjtel, sjEEP, vleegmesjien, sjouw, sjokkel, sjpruits, deursjloot, sjtuur, viever, enz.en

Lièrkrach: "Lèt ouch ins op mien oetsjpraok, mesjiens zègk ich sómmige weurd andersj es geer? ".Welke?
(Dit um lièrlinge bewuste make van de oetsjpraok-versjille in dialek binne de regio)

dialek-les 2

>`t Weurt noe lestiger. Sóms kums doe weurd tege mèt klanke , die wats doe neet op sjoal gelièrd höbs um te sjrieve. Waal höbs doe die dèks huère calle door dien mam of pap, opa, oma, vrundjes of vriendinnekés.. Zelf sjprieks doe die weurd (mesjiens) ouch.

In `t plat höbbe veer miè klanke es in `t Nederlands.

Die klanke were mèt de volgende lètterteikes aangegeve op `t Leesplenkske:

maon,doas,kómp,kiès,hègk,zaeg,vösj,kuèl,sjäöp.

.m a a n d o o s k o m k a a s h e g z a a g v i s k o o l s c h a a p

-**Opdrach 1 :**Lees dees weurd hie bove mer ins en sjrief de Nederlandse vertaling d'r ónder.

-**Vraog 2 :** Zeuk 't versjil: Dialek woord t.o.v. 't Nederlandse woord?

mondeling behandele, ao weurt aa, oa weurt oo, ó weurt o ,mp weurt m, iè weurt aa, è weurt e, gk weurt g, ae weurt aa, ö weurt i, sj weurt s, sch weurt s, uè weurt oo, ää weurt aa

-**Opdrach 3 :** Zeuk noe zelf veurbeeld van weurd mèt die typische dialekklanke . Ièrsj weer in diech (dich) zelf zègke, daonao vergelieke mèt 't veurbeeld op 't plunkske en dan opsjrieve.
't Ies ouch meugeleken um dees opdrach same te doon. De lièrkrach vreug weurd te zeuke mèt bv. ao , geuf ein beurt en liët 't woord op 't bord sjrieve. Same weurt gecorrigéerd. De lièrlinge notere daonao 't woord hie ónder op de gooij plaats.

Weurd mèt ein ao (maon) baove, sjaop, gaon, sjaon, kaord, baord, raoje (w.w.), jaor, maond, maondeg, aove, zaod, raod, maot, sjtaot, taofel, haor, blaor, sjtraot, klaor, baoe, taore, gebaore, keplaoon , baom, belaove, vraoge, laote, verlaote, raoje, blaor ,kraom, laog, baog, geavaor, gedaon,

Weurd mèt ein oa (doas) road, roaje, sjoat, load, broad, koad, sjtoat, poat, koar, toan, (meziek) noat, sjoan, loan, boan, noad, kroan, pesjtoar, mieljoan, zjwoar, potload, kentoar.....

Weurd mèt ein ó (kómp) zón, bón, ballón, rón, sjtóm, zóng, lóng, dóm, blón, brónk, ós, kós, bónt, sóms, tóng,món, vóng, klómp, bóm, kónt, sjtónk, prónke, nónk, vónk, jónk, jóng, klónk (v.t. klinke), vóng(v.t. vinge), zóng zinge), sjtóng, sjpróng, ónder, zónder, wónder, gezónđ,.....

Weurd mèt ein è (hègk): lègke, dèks, mèt, H. Mès, lètter, lès, zègke, versjèt, booke-rèk, bèd, wérke, mèlk, oplètte, nèt, vèt, neerzette, tèlle, vertelle, kèrk, zègke.....

Weurd mèt ein ae (zaeg): laeg, waeg, paer, paerd, kaere, baer, blaere, saer, baeje, vaer, vaege, taer, laepel, maelder, kael (kerel en keel), mael, gael, gaer, vaerdig, waerd, waek ,babbelaeer, bazelaer ,kaersjmes, hae, zjwaegel, laeze, kaerts, maelder(merel), sjaele,.....

Weurd mèt ein öö(vösj): mösj, gölle, höbbe, sjtöbbe, zörg, rös, zörge, Kölle (Keulen), mörge, pölle (jonge kippen), zölle, zölder, lös, löss, völle, zök, bös, bösj, mögk , brögk (lèt op de gk) örges ,nörges ,lödder ,röste ,dörp ,tösje ,sjöp, drök, blötsj, wösj, sjnörke, sjötterie, insjödde, götsje, wörm, sjtörf(v.t. sjterve)), körf, sjöld, gedöld,.....

Weurd mèt ein uè(kuèl): sjuètsje, bruèdsje, oetnuèdiging, kuèrke, puène, sjtuère, huère, vluè, nuèdig duèske, sjuèlke, sjtuère, sjtuèring, luèter, druèg, gruètsj, huègde,.....

Weurd mèt ein iè (kiès) lièg, miè, lière, lièrling, fiès, sjprièw, lièw, krièje, mièw, ièw,ziè, zièje, biès, sjiem, hièr, kièr, verkièr, hièl, gehièl, drièje, umkièrre, mièje, nièje, nièjmesjen, ièrsj, ièrsjte, tièn, twiè, twiède, liène, viè, jièmere, St. Pièter, sjniè,.....

Weurd mèt ein äö (sjäöp): bäög,(m.v. van baog), täöfelke, däöölke(kauw=soort vogel), käöre (keuren en aaien), verhäölke, päölke, tälölk, sjnäöre, bääke (hule) , väöl, häör, bääm (m.v. van baom) , verjääördaag,.....

dialek-lès 3 VALKEBERGS LEES- OF LAESPLENKSKE							
daak	tas	maon	oug	knoup	doas	book	kómp
loch	piel	kies - kis	kiès	rink	hègk	zaeg	weeg
flesj	hoes	loetsj	un	vösj	kruus	buul	kuèl
						Valkebergs plat	
tuit	beursj	meule	zeip	Lei	sjäöp	Valkebergs plat	

VRAOG: Wae zuut ein versjil in de teikeninge in vergelyking mèt 't groot plunkske?

ANTWOORD: (de 'piel' is andersj geteikend)

Opdrachte:

- 1 Kleur 't Valkebergs Leesplunkske nao 't veurbeeld, dat veur diech(dich) sjteit.
- 2 Völ in: de kleure die iech(ich) gebruuuk höb, zint de volgende:
road, blauw, geel/gael, greun, broen, gries, wiet/wit, oranje, paars, zjwart, roze,
Wies op de zj van zjwart.
- 3 Zèt eine sjtreep ónder die kleurname, die andersj gezag en gesjreve were es in 't Nederlands (zuug antwoord 2)
- 4 Bekiek ins alle klinkersj in de weurd op 't plunkske. Sjrief de lang (dubbel) klinkersj op: aa, ao, ou, oa, oo, ie, iè, ae, ee, oe, uu, uè, ui, eu, ei, äö
- 5 Ondersjtreep noe weer de typische lètterteikes.
(*De iè, de uè en de oa zint eigelek zgn. combinatieklinkersj*) (zuug antwoord van vraog 4)
- 6 De korte klinkersj in 't Plunkske zint: a, á, o, i, é, e, u, ö
- 7 Ondersjtreep de typische lètterteikes. (zuug antw. vraog 6)
- 8 Welke weurd höbbe eine lange klinker, meh were kort oetgesjproke:
oug, kies, loetsj, buul, beursj, Lei.

Dialeklès 4**woordzeuker! (visuele en auditieve discriminatie)**

**Maak kopieje van dees pagina en geef opdrachte . (törve of gebruuuk ummer ein ander kleur)
> alle weurd mèt ao, alle weurd mèt sj en/of mèt oa, mèt äö, mèt zj, mèt ó en ö; mèt è en ae; mèt uè en mèt iè Wae vingk de meiste?**

Sjuur	patsj	mötsj	blötsj	poat	zjwaam	daak
rouk	goonsdeg	gaon	aete	zölder	maot	tas
naat	sjotel	oer	haore	sjöffel	tesj	kerteer
piel	kèrk	praek	biel	sjoeffel	look	sjöp
moer	sjtostol	loewe	naaksj	reek	raek	zjwegel
baek	sjtal	baeje	wesj	good	beek	sjnoor
wief	kael	kies	sjief	sjtóm	kal	pesjtoar
mangel	sjpang	sjiér		mesjen	broad	boch
keplaoon	sjoal	sjtraof	meister		book	laok
teikene	keuning	loch	iever	vrie	gries	zjwumme
sjpaor	laeze	goaje	loetsj	nónnevot		leech
hoes	waeg	rekene	raekene	raege	klumme	sjtumbös
sjäöp	sjtraot	sjpele	moes	hond	knien	weeg
boetse	humme	puntmötsj	druège	bóm	väöl	ies
knuipke	sjoal	baom	kiës	vaege	kere	kaere
reem	huuj	sjuus	koesj	Geul	maoge	zoum
zuime	good	fìës	doorsj	tièn	buul	poet
nao	druime	zaeg	draod	noat	noad	meule
gölle	verke	kuusj	sjtout	nièje	tesj	koo
Lei	veer	euver	krieger	paerd	flesj	haoknaold
undersjte	un		zès	baer	póp	sjtrikke
beursj	zeivere	sjelle	puène	vrieje	peer	proem
ummer	Brookhem		Sjtröch	Sjin	käöre	fibberwarie
versjèt	raege	lepel	kruus	boan		blaere
tiène	kroope	laepel	meug		sjtum	neuge
bèd	kuèl	aovend	sjtaart	róntelum		mets
	bruèdsje	sjuèlke	voel			sjlaope
						mörge
						sumpel

Dus: 10 x oa | 15 x ao | 4 x uè | 7 x iè | 18 x ae | 3 x äö |

4 x è | 8 x ö | 7 x ó | 48 x sj | 3 x zj |

dialek-lès 5 verkleinweurd

(* verzameling veurbeelde)

Opdrach 1: Ein tas weurt teske. (a weurt: e) sjtal: *sjtelke*....

bal: *belke*.....pak:..*pekske*.....vak: *vekske*....kwas:.*kweske*....klas:..*kleske*.....

Ein sjaop,weurt : sjäöpke! (ao weurt : äö) paol : *päölke*.....

paort:....*päärtsje*.....,kaord:..*kääördtsje*.....jaor:...*jääörke*.....baom:..*bääümke*.....aove..*ääöveke*

Ein book, weurt : beukske! (oo weurt: eu) look :*leukske*.....

poort:...*peurtsje* .bloom:....*bleumke* ...voot:...*veutsje*....pool: *peulke* ..ove...*euveke*...

't Verkleinwoord van knoup ies: knuipke! (ou weurt ui) oug :*uigske*.....

vrouw:...*vruike*kous:...*kuiske*touw:...*tuike*houp:...*huipke*

't Verkleinwoord van hoes ies : huuske (oe weurt uu) sjtroek :.....*sjtruukske*.....

moes: *muuske*...doef:...*duufke*.....moel:...*muulke*proem:...*pruumke*.....

't Verkleinwoord van doas ies duëske! (oa weurt uè) broad :..bruëdsje.....

koar:...*kuèrke*... roas: *ruëske* .. sjoal:*sjuèlke*.....sjoat:...*sjuëtsje*

't Verkleinwoord van kómp ies kumpke (ó weurt u) knóp: *.knupke*.....

zón...*zunneke*....blóm: *blumke*....jóng:...*jungske*.

't Verkleinwoord van bok ies bökske (o weurt ö) kop:*köpke*.....

golf:*gölfke* ...wolk:...*wölkse* ...mop:...*möpke*....pot...*pötsje*; *pötteke*

* *a-e>pas/peske, klas/kleske, mat/metsje, kamp/kemke, lamp/lempke, boterham/boterhemke, vlag/vlegske sjtang/sjtengske ,sj pang/sjpengske, klank/klenkske, drank/drenkske, mangel/mengelke, bal/belke , plank/plenkske, bank/benkske, gank/genkske, hal/helke, zak/zekske, plak/plekske, vak/vekske, enz.*

* *ao-äö> taofel/täöfelke, verhaol/verhäölke, sjtaol/sjtäölke, kaord/kääördtsje, aove/ääöveke, aovend/äävendsje, paort/päärtsje, maot/määötsje, baord/bääördtsje, baor/bääörke, zaod/zääödsje, laok/lääökske, baom/bääümke*

* *oo-eu > kook/keukske, poort/peurtsje, vlook/vleukske, knook/kneukske, sjoon/sjeuneke, brook/breukske, dook/deukske, boot/beutsje, noot/neutsje , sjnoor/sjneurke, sjloot/sjleutsje bloom/bleumke, loot/leutsje, moor/meurke, boor/beurke, sjotel/sjeutelke, koning/keuningske, ...*

* *ou-ui > houp/huipke, fout/fuitsje, bout/buitsje, boum/buimke, zoun/zuimke, kouper/kuiperke, hout/huitsje,..*

* *oe-uu > kloes/kluuske, kloester/kluusterke, moer/muurke, toer/tuurke, oer/uurke, boer/buurke, droef/druufke, proem/pruumke, voes/vuuske, sjtroek/sjtruukske, boek/buukse, kroek/kruukske, moes/muuske, knoep/knuupke, poep/puupke(pop,) sjoester/sjuusterke (schoenmaker), sjtoep/sjtuupke enz*

* *oa-uè > load/luëdsje, noat/nuëtsje, sjoat/sjuëtsje, roas/ruëske, poat/püëtsje, koar/kuèrke, toan/tuëntsje, loan/luëntsje, kroan/kruëntje, boan/buëneke, pesjtoar/pesjtuërke, sjpoak/sjpuëkske, kloaster /kluësterke,*

* *ó-u > pömp/pumpke, jóng/jungske, bóm/bumke, nón/nunneke, blóm/blumke, zón/zunneke, bón/bunneke, pöp/pupke, tón/tunneke, nónk/nunkske, kónt/kuntsje, vónk/vunkske, lóng/lungske, hónd/hunneke, klómp/klumpke,enz.*

* *o-ö > bosj/böske, grot/grötsje, kop/köpke, sjop/sjöpke, dop/döpke, kok/kökske, lok/lökske, vot/vötsje/vötteke, sjolk/sjölske, wolk/wölkse, rok/rökske, drop/dröpke, pot/pötteke/pötsje, boks/bökske , bol/bölke, klok/ klökske,....enz.*

Lèt op: eine zaal weurt ein zaelke, ein zaeg weurt zaegske, ein kaart weurt keertsje en een keerts weurt keertske.

dialek-lès 6 meervoud

-Opdrach 1 : Maak ins miè: Veer goon weer oet van de klanke op 't leesplunkske.

daak/daker, daag/*daag*, **tas/tasse**, bal/*bel*, sjtal/*sjtel*, band/*beng*, hand/*heng*, **maon/maone**, baom/*bäöm*, **oug/ouge**, **noup/knuip**, **doas/doaze**, road/*broajer*, potload/*potloajer*, mezieknoat/*noat*, **book/beuk**, sjtool/*sjteul*, dook/*deuk*, sjoon/*sjeun*, **kómp/kump**, hóned/*hun*, boch/*bochte*, dop/*döp*, rok/*rök*, sjtop/*sjtöp*, pot/*pöt*, bok/*bök*, vot/*votte*, **piel/piele**, wief/*wiever*, kies/*kieste*, **kiès/kièzer**, fiès/*fièste*, **rink/ring**(*klemtoan korter*), krink/*kring*, **hègk/hègke**(*klemtoan*)(lèt op de gk), lès/*lèsse*, bèd / *bèdder*, **zaeg/zaege**, baer/*baere*, paer/*paere*, paerd/*paerd*, waeg/*waeg* (*klemtoan*), **weeg/wege**, peerd/*paerd*, weeg/*waeg*, beer/*beer*, (*klemtoan*), **flesj/flesje**, mets/*metser*, vlek/*vlekke*, **hoes/hoezer**, moes/*muus*, kroek/*kroeke*, **loetsj/loetsje**, koetsj/*koetsje*, stjoek/*sjuuk*, knoep/*knuup*, sjtroek/*sjtruuk*, poep/*poeppe*, **un/unne**, humme/*hummes*, ummer/*ummere*, **vösj/vössje**, sjtök/*sjtökker*, brögk/*brögke*, mögk/*mögke*, rögk/*rögke* (lèt op gk), **kruus/kruzer**, sjuur/*sjure*, tuut/*tute*, **buul/buulle**, kuul/*kuulle*, **beursj/beurzje**, **meule/meules**, bein/*bein*, sjtein/*sjtein* (*allein de klemtoan is andersj*), **trein/treine**, **sjääöp**. (= mv van *sjaop*), käöring/*käöringe*, bäärsj/*bäörzje*

Opdrach 2: Lees ins de volgende zin :

Op ein *taofel* in dae *kraom sitaon* groate gael roaze naeve 'n roa sjroapsdoas !

-Opdrach 3 : Drie versjillende dialek-klanke kómme hie in veur. Wies ze aan.

drie kièr de ae, drie kièr de ao en vief kièr de oa!

Ezelsbrögkske: Weurd ,die in 't dialek mèt ein ie were gezag en gesjreve en die in 't Nederlands eine ij-klank höbbe were in de Nederlandse sjpelling mèt ein lang ij gesjreve! b.v. piel=pijl

-Opdrach 4 :

Neum ins veurbeeld en sjrief ze in 't sjrief (sjrif).

De lièrkrach geuf ein beurt en lièt de lièrling allebei de weurd op 't bord sjrieve. Daonao in 't sjrif.

b.v. *wien* (*wijn*), *fien* (*fijn*), *ries* (*rijst*), *viel* (*vijl*), *lies* (*lijst*), *sjpiel* (*spijl*), *iezer* (*ijzer*), *viever* (*vijver*) *pien* (*pijn*), *knen* (*konijn*), *mien* (*mijn*), *zie* (*zij*), *begien* (*begijn*), *gordien* (*gordijn*), *blieke* (*blijken*), *geliek* (*gelijk*) *iever* (*ijver*) *sjtrieke* (*strijken*), *riep* (*rijp*), *zjwieve* (*zwijgen*)(lèt op de zj), *sjrieve* (*schrijven*), *blieve* (*blijven*), *vrieje* (*vrijen*), *kieke* (*kijken*), *vergeliike* (*vergelijken*), *driewe* (*drijven*), *rieje* (*rijden*), *bieje* (*bijen*), *bie* (*bij*), *biel* (*bijl*) *miech* (*mij*), *krieg* (*krijgen*), *sjief* (*schijf*), *vief* (*vijf*), *vieftig* (*vijftig*), *wief* (*wijf*), *sjiet* (*schijt*), *geliek* (*gelijk*), *ciefer* (*cijfer*)

Vraog: Wae wèt ein oetzondering(oetzundering)?:

ANTWOORD: *sjtiel* (*stijl en steil*)

Plat kalle

Neet ederein in Groat Valkeberg kalt 't zelfde plat. Hie en dao were dezelfde weurd versjillend oetgesjproke. De juffrouw of de meester kalt mesjiens ein bietteke andersj es doe? (*Kump oet ander plaats; sómmige lèttersj andersj, andere benaminge*) Welke weurd zaet zie of hae bv. andersj?

Ein paar veurbeelde van die versjille :

In Sjin op Geul en in Sjtröch zègke de luuj: d'r Huub, d'r dokter, d'r sjlechter, d'r fiets, d'r knien , d'r auto, d'r computer, enz. (**D'r** gebruuke ze dan allein veur ein mannelijk zelfsjtendig naamwoord.) Vrouwe kriege veur de veurnaam : '**t**: b.v. 't Annie,'t Jeannie,'t Els. In de res van Valkeberg weurt dat neet gezag!

In 't centrum van Valkeberg zègke ze b.v.: iech, miech, diech, kies, sjrief, zuusterke,gieftig, eine knoep, bloom, versjriekkelijk, enz. terwiel in de directe omgeving kalle ze van: ich, mich, dich, kis, sjrif ,zusterke, giftig, eine knóp, blóm, versjrikkelijk.

Dao zint miè luuj in groat Valkeberg, die zègke paort, haof, kaore, baore enz.; terwiel andere kalle van poort, hoof, kore, bore enz..

Datzelfde huërs doe mèt laeze, raegene, zaegene, aete, Kaersjmes, baek , raekene, naeve (neve) leze, regene, zegene, ete, Keersjmes, beek, rekene enz.

Versjil?

- * Een **tas** in 't Nederlands is get andersj es ein **tas** in 't plat. Lègk oet. (*draagtas en kopje*)
- * **Ein sjijf kies** ies in 't Mestreechs get andersj es ein **sjeif kies** in 't Valkebergs! Woarum? antwoord: (*een schijfkaas; een scheve kist en in 't Nederlands is kies=tand*)

Veldeke-Valkeberg ies ein vereinigung , die zich bezig hèlt mèt dialek en volkscultuur.

Gank veur miè items euver 't dialek nao de website van :

www.veldeke-valkeberg.nl of nao de [website van Els Diederens](http://www.veldeke-valkeberg.nl) veur:

' t virtueel leesplunkske (mèt geluid) en grammatica; dialek sjrieve; dialekversjkes- leedsjes; plante- en blomename in 't plat; carnaval

Klinkersj

(info)

(Standaardtaalgegevens uit : 'Leidraad door Jan Renkema in 'De Woordenlijst van de Nederlandse taal 1997')
 > **Tössje häökskes, diek gedrök :** (*Klanke die in 't Plat debie kómme: dialekklanke*)

Nederlands:

't Nederlands kent zestièn klinkersj:

5 gedèkde klinkersj, ouch waal korte klinkersj geneump>: a(bal)-e(bel)-i(bil)-o(bol)-u(bul)

(In 't Plat ouch nog: è(hègk)-ó(kómp)-ö(vösj))

4 naasklinkersj (in weurd oet 't Frans) ã (elan)-ë (timbre)-õ (plafond)-ü (parfum)

7 vrie klinkersj , ouch sóms lang klinkersj geneump> aa(raak)-ee(reek)-ie(riek)-oo(rook)-uu(Ruud)-eu(reuk)-oe(roek)

1 toonloze e (de)

3 twièklanke (zuver twièklanke woain twiè klanke were vermengd. > ei(geit) en ij(tijd),ui(guit) en ou (goud) en au (gauw)

(In 't Plat ouch nog: ao (maon)-ae(zaeg)-ää (sjäöp))

7 onechte twièklanke (gecombineerde klinkersj, dus apaart huèrbaar)>
ai (ai)-oi (hoi)-aai (haai)-ooi (hooi)-oei (foei)-eeu(meeuw)-ieu (nieuw)

(In 't Plat ouch nog: 'combinatie-klanke': oa(doas)-iè(kiès)-uè(kuèl))

Mètklinkersj

In't Nederlands besjoon d'r ein twintigtal mètklinkersj, ónderverdeild in :
plofklanke,vriefklanke,naasklanke,vloeiklanke,glijklanke en gemengde klanke.

5 plofklanke: p(pas)-t(tas)-k(kas) (sjtumloos)-b(bas)-d(das) (sjtumhöbbend)

6 wriefklanke: f (laf)-s (las)-ch (lach) (sjtumloos) v (val)-z (zal)-g (gal) (sjtumhöbbend)

1 roesjklank de h (haar)

3 naasklanke: m (man)-n (nam)-ng (rang)

2 vloeiklanke: l (lol)-r (rol)

2 glijklanke: j (jaar)-w (waar)

6 gemengde mètklinkersj(kómme meistal van oet ein vraem taal):**sj** (sjaal, sjoelbak)-**zj** (journaal)-**ts** (tsaar)-**dz** (pizza)-**tsj** (tsjilpen) ,**dzj** (gin)

(In 't Plat ouch nog: gk van zègke)